

el trobem més sovint amb *si-*, però també, un cop, amb *se-*: «fay tan, *sevals*, sol c'un bays li comanz», Cerv (13/51 19). Sembla que hi hem de veure *SI VELLE* 'si volgessis', si bé la semblança de *vels* amb *vals*, havent desaparegut *VELLES* en romànic, féu que ho canviessin pel mot viu; combinació comparable a la també gramaticalitzada it. *cavelle* QUOD *VELLES*, que de vegades té el sentit de 'onsevulga', *Decam* VIII, § 3, ed. 1961, 478 31 (interpretat com «on te vulles» en la versió catalana de 1429, 446 23), i més sovint és «un 10
nulla, una piccòla cosa» (IX, § 3 i § 4, 561 10, 566 9)

¹ Per a aquest conjunt de fets, veg l'estudi, bo i ben exemplificat, de Spitzer, ja en *LexikK*, 124, i amb tota l'amplitud, en *Rom* LXV, 292-3n *Sounque* és general de tot el domini gascó: des del cim de la Vall d'Aran fins a la Gironda («*sounque*: si ce n'est», Moureau, *Le Patois de La Teste*), Bearn i Bigorra: a diferència del cat. *sinó* també s'usa en frases principals, on en la nostra llengua traduiríem per 'únicament': «Ta qué volets er arrastè? —*Súnke* ta 'ra erba», Aran; el bigordà Camelat defineix *l'estubayre*: «baylet ou gouye lougats, de Sen-Yoan a Sen-Miquèu, *sounqué* taus tribalhs estibencs» (gloss. de *Belme*, 72). Veg el meu *Vocab Aranès* i Rohlf, *Le Gc*, p 133. En els docs medievals hi hagué certa resistència contra aquesta reducció fonètica, de manera que el que es troba generalment en el *Cartulari* d'Ossau, és *smo que* allà on nosaltres diríem 'sinó', 'més que': «no y pusquen acabar *smo que* ab aolhes», igual en dos documents de 1336, (76 6, 149); però la pronúncia ja devia ser semblant a la moderna: en un altre, d'entre 1187 i 1225 (41 13), el cartulari B porta «la quou cause *smo* se complive ---», però el que es llegeix en A és *suus se complive* (o potser *suu sse complive* mal analitzat pel publicador) com que els textos bearnesos grafien *-aa*, *-ii*, *-oo* per *-ANE*, *-INÚ*, *-ONE*, segurament pronunciats encara amb vocal nasal (*-ā*, *-ī*, *-ō*) crec que hem d'entendre *sū se* ---, amb una nasalitat que a la vocal li ve de les dues consonants nasals: la que la precedia i la següent; segons la fonètica gascona, la *-N* intervocàlica s'esvania, tenyint la vocal precedent d'un timbre nasal, que després s'esborrà, mentre que la *-N* es mantingué més d'aquí, doncs, *SI NON QUOD* > *sēonque* > *sunke*. En els documents d'Ossau, els escribes restituïen la forma de llatí i romànic comú *smo*, però a un d'ells ja se li escapà aquell *suu sse* = *sū se*. Però en aquesta combinació, el caràcter proclític i desgastat féu que la contracció s'estengués més enllà de Gascunya, per amples zones occitanes: Perigort «excepté *sounco*» (Daniel), Carci «*sounco*: rien que, seulement» (Lescale), roerg. «*sounco*, *-cos*: seulement, si ce n'est» (gloss. de Peyrot), llgd. «*soânco*, *sunke*. excepté, si ce n'est» (Savages); i ²⁵ el trobo molt repetit en una rondalla en parlar de la Lozère: «bous cau pas tån badà ['plånner-vos'], / ni tån cridà, / *sounco* prene la galino e bous en anà» (a St. Germain de Claberte, *RLR* III, 206). Potser té també alguna relació amb això el curiós ⁶⁰

adverbi interrogatiu *kun*, que usen cap al mig de l'Erau (Pezenàs) amb el sentit de 'per què no?' (< *qué non?*)· «*qu'ouïn sourtissús d'aquí*: que ne sortiez vous de là» (Mâzuc, *Le Parler de P.*, p. 221).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:
se, com *si*, *si Déu vol*, *si doncs no*, *si ja no fa*, *si ja o no fa*, *si més no*, *si res més no*, *si altre no*, *si altre més no*, *si no més*, *si als que no*, *si molt convé*, *si per cas*, *si de cas*, *si a cas*, *si cas*, *si al cas*, *si pel cas*, *si un cas*, *si a un cas*, *si --- sabia ---*, *si tot*, *sinó*, *més que*, *si no*, *no --- sinó ---*, *sinó que*, *sinó que també*, *sinó també*, *su*, *so*, *so-que*, *sisvol*, *sisvulla*, *sivals*, *sevals*

²⁵ *Sí*, de l'adverbi de mode ll *sīc* 'així', valor que conservava, en certs usos, en català antic; des dels orígens, però, va servir per fer afirmacions combinat amb un verb *sí parla*, p. ex. 'sí que parla' (així com diuen, d'acord amb el que diuen), sovint generalitzant-ho amb el verb *fer*: *sí fa*, que aplicat a qualsevol acció, aviat s'abreujà, tornant-se *sí*, amb el verb sobreentès, i acabà per convertir-se en l'adverbi *sí* afirmatiu □ ^{1.ª} *doc.* en el sentit llatí, *sí*, S. XI, com a adv. d'afirmació, fi S XIII, i sovint des del XIV

²⁵ En l'època arcaica no sols és freqüent *sí* amb diverses funcions de caràcter modal, sinó també servint encara intacte el valor nu de 'així', com en llatí clàssic: «aquela porpra de l'emperador, la qual fo de lana, color de porpra recebé: e dementre que s tenia ab los ditz e s torsia en fil, ¿qual cosa *sí* s torsia: aquellò que és r(e)jal color, o aquellò qui era lana ans que porpra fos feta?» ('què és el que es torcia d'aquesta manera', o sigui 'en el fil', trad. «cum ergo teneretur digitus et torqueretur in filo, quid torquebatur? hoc quod regiae dignitatis est, an hoc quod ---», 77.1), *VidesR*, 30v2, n 50 I en el *Libre dels Marners*, del S. XIV: «Gramayla escorxada, que par que en la bugada haja tostemp estat *sí* n'és lo pèl anat, / que ges un poy, ferrat / tenir no s'i poria», 4: 'una gramalla tan detergida, excoriada, erosionada, que se li n'ha anat tot el pèl de manera que un poll no s'hi podria pas tenir aferrat'; «no los roman goneyl / ne negun petifeyl / que tot no vage al joc, / *sí* con la lenya al foc» id. 6.

Ja en tenim també algun testimoni, en la forma catalana, en docs del S. XI, p. ex. en un jurament feudal de c 1081, prestat pel vescomte de Conflent al comte Guillem de Cerdanya, sobre els castells de Jóc i d'altres: «Juro --- sicut superius scriptum est, de te prefato Guillemo, *sí* o tenré et o atendré, post te, ad filium tuum vel --- sicut superius scriptum est, *sí* t' o tenré et t' o atendré totum, sine tuo engan ---» (*RLR* III, 281)

D'altra banda hi havia el paper desideratiu *sí s faça* 'tant de bo que sigui així' tan universalment desenrotllat en la frase *sí Déu faça ---*, *sí Déu m'ajut*, internacional de tota la Romània: amb cites exhaustives de totes les llengües en una comunicació al congrés de *M L Assoc* (Xicago 1953, que es publicà), on llegim bons exs. com: «Donassetz-m' un baisat! / Ais-sí m podetz ric far / e mon don restaurar, / *sí* Dieus